

котра має за базу фундаментальні, дієві принципи її адаптації а, перш за все, варто зосередитися увагу на рівні професіоналізму персоналу, котрий задіяний у роботі цієї системи безпеки. У сукупності всі розглянуті принципи економічної безпеки підприємства мають свою вагу в різних ланках управління нею, проте ми вважаємо, доцільно періодично відслідковувати вплив кожного середовище де він повинен продемонструвати свою дієвість. Без такої дії довести доцільність його адаптації неможливо, а як наслідок, може виникнути ситуація використання принципів економічної безпеки підприємства лише частково, що недопустимо в сучасних реаліях.

1. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства: монографія. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
2. Дикань В. Л., Назаренко І. Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки підприємства: монографія. Харків : УкрДАЗТ, 2011. 142 с.
3. Овчаренко Є. І. Система економічної безпеки підприємництва: формування та цілепокладання: монографія. Лисичанск: ПромЕнерго, 2015. 483 с.
4. Ілляшенко О. В. Механізм системи економічної безпеки підприємства: монографія. Харків : Мачулін, 2016. 503 с.
5. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р. та ін. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія. Львів, 2012. 386 с.
6. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl>.
7. Ібрагімов Е. Е. Принципи побудови системи економічної безпеки підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 6. С. 330-333.
8. Ботьботенко І. В. Принципи організації системи економічної безпеки суб'єктів аудиторської діяльності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 5 (2). С. 36-40.
9. Штангрет І. А. Теоретичні засади формування системи економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2022. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10173>.
10. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2018. 320 с.

УДК 343.77+631.9

DOI: 10.31733/17-03-2023-487-489

Володимир ЄФІМОВ

доцент кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ В УМОВАХ ВІЙНИ

За офіційними даними отриманими після аналізу, що було проведено KSE Institute спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства, загальна сума збитків, яких сільськогосподарська галузь України зазнала внаслідок російської агресії проти України, становить 4,29 млрд. доларів [1].

До речі, для порівняння масштабів збитків, бюджет України на 2023 становить:

- видатки бюджету 2,64 трлн грн. Зокрема 1,141 трлн грн. (майже 50 % всього бюджету) – це сума, яку має отримати сектор безпеки й оборони. Зрозуміло, що під час війни він є пріоритетним;
- 175,7 млрд грн – охорона здоров'я;
- 155 млрд грн – освіта;
- 873,9 млрд грн – на пенсії;
- 17,4 млрд грн – резервний фонд;
- 16 млрд грн – фонд розвитку підприємництва;
- 1,37 млрд грн – надання грантів бізнесу [2].

Якщо уважно переглядати ці цифри, то можна побачити, що вказана сума збитків завданих сільськогосподарській галузі прирівнюється сумі видатків закладених на охорону

здоров'я або на освіту на 2023 рік. Тобто, для того щоб хоч якось намагались відновити обсяги сільськогосподарських виробництв, необхідно залишити державу без медицини або освіти. Фактично коментарі не потрібні.

Державою передбачено у 2023 році створення Фонду ліквідації наслідків збройної агресії – спецфонд оперативного відновлення (35,1 млрд грн), який планується наповнювати зокрема й за рахунок конфіскованих російських активів [2]. На жаль й ці цифри катастрофічно відстають від насущних сум потрібних для відновлення галузі, до того ж війна ще не закінчена й до кінця не зрозуміла остаточна цифра збитків, що можуть бути на далі.

За оцінками експертів, найбільші втрати зафіксовані внаслідок знищення або часткового пошкодження сільськогосподарських угідь та незбору врожаю – 2,1 млрд доларів [1].

Також у вказаному вище дослідженні наголошується, що сільськогосподарські землі отримали два значні види пошкоджень: мінне забруднення та пряме фізичне пошкодження. Крім того, місця, які постраждали від активних бойових дій, забруднені нерозірваними боєприпасами, що створює смертельну загрозу для українських фермерів. Вартість обстеження земель та розмінування оцінюється в 436 млн доларів [1].

Ще вказується на другий вид ушкоджень - це фізичне ушкодження родючого шару ґрунту. Окупація, бойові дії та мінні забруднення обмежують доступ фермерів до полів та можливості для збирання врожаю. Незібраними залишаються близько 2,4 млн га озимих культур загальною вартістю 1,435 млрд доларів [1].

Сільськогосподарська техніка та обладнання також зазнають пошкоджень внаслідок обстрілів, авіаударів та бойових дій. Орієнтовна вартість заміни та ремонту обладнання становить 926,1 млн доларів [1].

Крім того, у 272 млн доларів оцінюється збитки внаслідок пошкодження або знищення зернохосвищ [1].

Оціночна вартість загиблих тварин становить понад 136 млн доларів.

За орієнтовними даними, внаслідок агресії росії загинули 42 тисячі голів овець та кіз, 92 тисячі голів великої рогатої худоби, 258 тисяч свиней та понад 5,700 тисяч голів птиці [1].

Фахівцями та експертами вказується на те, що на сучасному етапі діяльності сільгоспідприємств постає найгостріша проблема всіх власників товариств, а саме безпека працівників під час польових робіт. Якщо навіть поле на зовнішній вигляд не має небезпечних об'єктів (мін, нерозірваних боєприпасів або снарядів), це ще не значить, що міни різних типів не будуть закопані в родючу землю, тож їх неможливо виявити без спеціальних приладів чи відповідної техніки. Тому на державному рівні запропоновані деякі кроки протидії, зокрема Міністерством аграрної політики України спільно з компанією Feodal для збереження безпеки працівників на полях запущено проект «Military Feodal Online», який допомагає аграріям оперативно передавати інформацію про заміновані поля до органів Державної служби з надзвичайних ситуацій та Збройних сил України, щоб якнайшвидше знешкодити залишені небезпечні об'єкти. А для вирішення цієї ситуації від заявника потрібно лише залишити на базі сервісу компанії «Feodal» заявку, в якій у супровідному інтерфейсі буде вказано інформацію про стан і проблему поля та координати, де потрібні перевірка і знешкодження загрозового об'єкту [3].

Ще дуже небезпечним видом кримінальних загроз про які повідомляється правоохоронними органами, це ворожі кібератаки на Україну. За проведеним аналізом фахівців, приблизно кожні 40 секунд хакери атакують сайти органів державної влади у світі, а за останні п'ять років кількість кібератак збільшилась більш, ніж на 12 % [4].

Міністерству аграрної політики та продовольства України стало відомо про нову схему, через яку шахраї під приводом «грантової програми» намагаються без наказано виманювати в аграріїв їхні кошти [5].

За поясненнями Мінагрополітики та правоохоронців, сутність злочинної схеми полягає у наступному: 1) аграріям пропонують заповнити заявку на отримання допомоги та покупку техніки; 2) вказаний проект позиціонується під патронатом Світового банку, реалізуючи злочинну схему, фермерам повідомляється, що за умовами програми вони повинні підрахувати орієнтовну вартість необхідної їм техніки, сплатити певний внесок, після якого їм нібито гарантовано на рахунок надійде повна оплата від Світового банку». Й завершаючи злочинні наміри, електронні перекази коштів проходять ще через кілька підставних фондів та банків, деякі з них у найкоротший термін ліквідуються, таким чином переривається ланцюжок переказів коштів, таким чином відслідкувати знаходження

отриманих шахрайських коштів дуже складно [5].

Увага: номер, з якого зафіксовано дзвінки: (050) 107-26-69, фіктивна електронна пошта – Min.apk.grant@gmail.com (перелік не вичерпаний – вказується міністерством) [5].

Мінагрополітики України також офіційно застерігає, що жодних листів із пропозицією взяти участь у тій чи іншій програмі не надсилає, як і не робить жодних дзвінків. Будь-яка участь у всіх програмах державної та міжнародної підтримки для аграріїв на сьогодні можлива виключно через Державний аграрний реєстр (dar.gov.ua) або через «Дію» (diia.gov.ua) для грантових програм на розвиток сільського господарства [5].

Як підсумок, необхідно зазначити, що успішно знешкоджувати наявні кримінальні загрози, що перелічені вище можливо лише спільними діями правоохоронних органів за підтримки громадськості та участю кожного небайдужого громадянина, який обізнаний з ІТ-технологіями та може вчасно надати корисну інформацію про ті чи інші загрози й зокрема кіберзагрози.

1. Які збитки війна завдала сільському господарству в Україні – дослідження. URL: https://www.slovovidilo.ua/2022/06/15/novyna/ekonomika/yaki-zbytky-vijna-zavdala-silskomu-hospodarstvu-ukrayini-doslidzhennya#google_vignette.

2. Про державний бюджет України: Закон України від 02.11.2022 р. № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>.

3. Аграрні відносини під час війни: як держава допомагає аграріям з регіонів, що постраждали від воєнних дій URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarni-vidnosini-pid-chas-viyni-yak-derzhava-dopomagaе-agrariyam-z-regioniv-shcho-postrazhdali-vid-.html>.

4. Безпечний кіберпростір неможливий без взаємодії влади і бізнесу: у Києві пройшов IV Міжнародний форум з кібербезпеки. URL: <https://kiev-chamber.org.ua/uk/17/2625.html>.

5. Аграріїв попереджають про шахрайство під приводом грантової програми. URL: <https://agroportal.ua/news/finansy/agrariji-v-poperedzhayut-pro-shahraystvo-pid-privodom-grantovoi-programi>.

УДК 336

DOI: 10.31733/17-03-2023-489-491

Віталій КАДАЛА

голова юридичної клініки

«Правовий захист»,

доцент кафедри господарсько-правових

дисциплін та економічної безпеки

Донецького державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПРЕДСТАВНИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Фінансова безпека підприємницького сектору України займає одне з провідних місць в національній безпеці. Це пов'язано з тим, що в умовах воєнного стану в країні питання безпеки займають доволі помітне місце при вирішенні питань її життєздатності. Підприємницький сектор країни виступає базисом накопичення ресурсів держави, бере участь у її обороноздатності через забезпечення надходження грошового ресурсу, котрий створюють представники підприємницького сектору. Разом з тим, саме воєнні дії в країні, котрі викликані російською воєнною агресією призвели до появи низки негативних чинників впливу, котрі в певній мірі уповільнюють розвиток представників підприємницького сектору. Таке твердження підкріплюється проявами значної інфляційної складової на ціновий фактор, коливання курсу валют, часткова втрата бізнесу, а в окремих випадках повне його припинення, суттєве порушення логістичних зв'язків з комерційними партнерами, що призвело до певного рівня дестабілізації в процедурах реалізації продукції. При цьому, в умовах воєнного стану відбулося зниження доходів населення, втрата ним робочих місць, а, як наслідок, представники підприємницького сектору відчули зниження попиту на продукцію з боку населення, котре виступало потенційним покупцем. Окреслення проблематичних аспектів розвитку представників підприємницького сектору